

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/119/2020
Identifikačné číslo spisu: 4413227377
Dátum vydania rozhodnutia: 26.08.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:4413227377.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkýň 1/ M. D. M., bytom H., Y. X a 2/ N. S. D., bytom H., D. XX, zastúpených JUDr. Jánom Kiššom, advokátom so sídlom v Bratislave, Koceľova 9, proti žalovaným 1/ Poľno SME, s.r.o., so sídlom Palárikovo, Remeselnícka 2, zastúpenom Mgr. Ing. Evou Solčanovou, advokátkou so sídlom v Nitre, Sládkovičova 1 a 2/ Slovenskému pozemkovému fondu, so sídlom Bratislava, Búdkova 36, o zaplatenie 21 547,- € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp.zn. 9C/295/2013, o dovolaní žalobkýň 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 21. decembra 2016 sp. zn. 5Co/737/2015, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 21. decembra 2016 sp. zn. 5Co/737/2015 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobkyne 1/ a 2/ (ďalej len „žalobkyne“) sa žalobou doručenou Okresnému súdu Nové Zámky (ďalej len „súd prvej inštancie“) 14. novembra 2013 domáhali od žalovanej 1/, alebo žalovanej 2/ zaplatenia žalovanej sumy (každej 1 žalovanej istiny) spolu s úrokom z omeškania vo výške každej po 8,75 % ročne odo dňa 1. januára 2012 až do zaplatenia, ako aj náhrady trov konania. Predmetom konania bolo poskytnutie náhrady za neexistujúce stavby v zmysle § 14 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (ďalej len „zákon o pôde“).

2. Súd prvej inštancie rozsudkom z 28. januára 2015 č.k. 9C/295/2013-105 rozhodol, že žalovaná 1/ je povinná zaplatiť žalobkyniam (každej) po 10 773,50 € eur, spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne odo dňa 1. januára 2012 až do zaplatenia, ako aj trovy konania. Žalobu voči žalovanej 2/ zamietol. Zistený skutkový stav právne posúdil podľa ustanovení § 5 ods. 1, § 6 ods. 1, § 13 ods. 1, § 14 ods. 1, 2, 3, 5, § 16 ods. 1, 2 prvá a druhá veta, ods. 3 zákona o pôde, ďalej podľa § 1 ods. 1, § 2 ods. 2 a 3 Nariadenia vlády č. 75/1993 Z.z. a podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Vychádzal predovšetkým z rozhodnutia Okresného úradu v Nových Zámkoch, odboru OPPaLH, z 9. októbra 2003

(právoplatné dňa 14. novembra 2003, pozn.), ktorým bolo rozhodnuté, že žalobkyne splňajú podmienku zákona o úprave vlastníckych vzťahov uvedenú v § 4 ods. 2, písm. c), že sú oprávnenými osobami na poskytnutie náhrady za nehnuteľnosti, ktoré v čase vydania tohto rozhodnutia už nebolo možné vydať, nakoľko boli odstránené v zmysle § 14 ods. 1 vyššie citovaného zákona, a nárok na náhradu prináležal každej žalobkyni v bližšie neurčenej sume. Ako povinná osoba bola určená žalovaná 1/. Tomuto rozhodnutiu predchádzali žiadosti žalobkýň na vydanie nehnuteľností voči povinnej osobe (jej právnomu predchodcovi) a rozhodnutie Pozemkového úradu Nové Zámky z 21. novembra 1994, potvrdené rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. novembra 1995 sp. zn. 24S/64/95. Výšku oprávneného nároku žalobkýň súd prvého stupňa ustálil na základe znaleckého posudku č. 219/2008, keď hodnota zbúraných nehnuteľností za rodinný dom, obytnú časť prevádzkovej stavby, maštal' a hospodársku budovu bola ku dňu 14. decembra 1959 v sume 21 547 €, teda na každú zo žalobkýň pripadá suma, ktorá je citovaná vo výroku tohto rozsudku.

3. Na odvolanie žalovanej 1/ Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom 21. decembra 2016 sp. zn. 5Co/737/2015 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti výroku o vyhovení nároku žalobkýň proti žalovanej 1/ zmenil tak, že žalobu žalobkýň zamietol a žalovanej 1/ priznal nárok na náhradu trov konania. Vychádzal pritom z ustanovenia § 388 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) keď zistil, že žaloba žalobkýň bola nedôvodná pre včasné neuplatnenie výzvy na náhradu voči žalovanej 1/ a pre žalovanou 1/ dôvodne uplatnenú námietku premlčania.

3.1. K rozsahu odvolacieho prieskumu krajský súd uviedol, že keďže odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie podala iba žalovaná 1/ je napadnutý rozsudok o zamietnutí žaloby žalobkýň proti žalovanému 2/ právoplatný a teda nie je predmetom prieskumu odvolacieho súdu.

3.2. Odvolací súd sa najskôr zaoberal otázkou, či právo žalobkýň nezaniklo v dôsledku včasného neuplatnenia výzvy žalobkýň na náhradu voči žalovanej 1/ (preklúzia): „Vzhľadom k tomu, že rozhodnutie správneho orgánu zo dňa 9.10.2003 ... o priznaní práva na náhradu žalobkyniam ... nadobudlo právoplatnosť dňa 14. novembra 2003, teda pred 1. januárom 2008, skončila sa lehota na uplatnenie výzvy žalobkýň na náhradu proti žalovanému v 1./ rade 1. januára 2009 ... Podľa § 583 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (OZ) v platnom znení, k zániku práva preto, že nebolo uplatnené v určenom čase, dochádza len v prípadoch uvedených v zákone. Na zánik súd prihliadne, aj keď to dlžník nenamietne ... Neuplatnením práva v určenom čase (preklúzii) dôjde k zániku práva na základe dvoch právnych skutočností, a to: a) uplynutím určitej (tzv. prekluzívnej alebo prepadnej) lehoty a b) neuplatnením práva v tejto lehote (ide o opomenutie oprávneného subjektu uplatniť právo - tzv. omisívny právny úkon oprávneného). Je nerozhodné, z akého dôvodu nebolo právo včas uplatnené, t. j. či sa tak stalo z nedbanlivosti, úmyselne alebo pre objektívnu nezavinenu prekážku ... Lehota uvedená v § 16 ods. 3 zákona o pôde je lehotou prekluzívnou. Prekluzívne lehoty charakterizujú tieto znaky: a) nemožno ich dohodou predĺžiť, b) ich uplynutím nastane zánik samotného práva, c) k preklúzii práva súd prihliadne aj bez návrhu ... Právne účinky zániku práva zákon spája s jeho neuplatnením. Právny účinkom preklúzie možno zabrániť iba včasným uplatnením práva. Uplatnením práva sa tu rozumie: a) u ktorého orgánu sa má právo uplatniť b) akým spôsobom má byť právo uplatnené, a c) v akej lehote má byť právo uplatnené (prekluzívna lehota) ... právo na náhradu za obytné budovy, hospodárske budovy a iné stavby, ktoré sa nevydali žalobkyniam ... ako oprávneným osobám, bolo voči žalovanému v 1./ rade priznané rozhodnutím správneho orgánu zo dňa 9.10.2003 ..., ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 14. novembra 2003, teda pred 1. januárom 2008, preto s a lehota na uplatnenie výzvy na náhradu voči žalovanému v 1./ rade skončila 1. januára 2009, išlo pritom o prekluzívnu lehotu, na ktorú musel odvolací súd prihliadnuť aj bez návrhu z úradnej povinnosti, a keďže žalobkyne výzvy na náhradu voči žalovanému v 1./ rade neuplatnili v lehote do 31.12.2008, došlo k preklúzii ich práva na náhradu, a preto z uvedeného dôvodu odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobu žalobkýň proti žalovanému v 1./ rade zamietol.

3.3. Odvolací súd sa zaoberal tiež otázkou, či si žalobkyne uplatnili na súde správnym orgánom priznaný nárok náhradu za odstránené stavby včas (premlčanie), a to na základe námietky vznesenej žalovanou 2/ v priebehu odvolacieho konania: „... Podľa § 101 OZ pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz... Žalobkyniam ... ako oprávneným osobám bol rozhodnutím správneho orgánu zo dňa 9.10.2003 č.k. OPPaLH- 00002-2003/005879/BT priznaný nárok na náhradu za odstránené nehnuteľnosti (maštal', hospodárska budova,

dom) voči žalovanému v 1./ rade ako povinnej osobe s tým, že každej z oprávnených osôb patrí nárok na náhradu v 1/2-ici, pričom uvedené rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 14. novembra 2003, a keďže žalovaný v 1./ rade v priebehu odvolacieho konania uplatnil námietku premlčania voči nároku žalobkyní, odvolací súd sa touto námietkou zaoberal a dospel k záveru, že námietka premlčania je dôvodná ... Možnosť vykonania práva po prvý raz ako začiatok plynutia premlčacej doby nastáva v okamihu, keď sa veriteľ môže oprávnenne domáhať na súde splnenia záväzku, teda je to okamih, kedy oprávnený môže po prvýkrát s úspechom podať žalobu na splnenie záväzku, resp. ho inak s úspechom uplatniť. Právo mohlo byť prvýkrát vykonané vtedy, ak je spôsobilé na žalobu, t. j. keď možno podať žalobu na súde. Premlčaním právo nezaniká, ale sa len výrazne oslabuje tak, že zaniká nárok na uplatnenie práva ...Námietku premlčania možno vzniesť kedykoľvek počas konania až do jeho právoplatného skončenia, teda aj v odvolacom konaní, pričom námietku premlčania uplatnenú až v odvolacom konaní nemožno považovať za novú skutočnosť, lebo nemá charakter skutkového tvrdenia, ale ide o námietku, ktorá má hmotnoprávne dôsledky prejavujúce sa v tom, že ak bola vznesená dôvodne, došlo k zániku nároku, t.j. subjektívne právo prestalo byť vznesením námietky premlčania vynútiteľné ... Pretože žalovaný v 1./ rade sa v priebehu odvolacieho konania dovolal premlčania, k premlčaniu sa vyjadrili aj obe žalobkyne, malo to za následok, že odvolací súd nemohol premlčané právo priznať, a preto aj z tohto dôvodu rozhodol tak, ako je uvedené v enunciiate tohto rozhodnutia."

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali žalobkyne dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a podľa § 421 ods. 1 CSP. Dovolacím dôvodom podľa § 432 CSP je vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP nesprávne právne posúdenie veci, podrobnejšie rozobraté dovolateľkami v ďalšom texte dovolania. Z celkového obsahu podaného dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) vyplýva, že v skutočnosti bolo dovolanie - pôvodne označené (iba) § 421 ods. 1 v spojitosti s § 432 CSP - podané podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, a to pre nesprávne právne posúdenie žalobného nároku zo strany odvolacieho súdu v oboch jeho ťažiskových právnych záveroch o (i) preklúzii i o (ii) premlčaní práva, ktoré oba (i každý sám o sebe, pozn.) boli dôvodom na zamietnutie žaloby žalobkyní. V oboch prípadoch odvolací súd rozhodol podľa žalobkyní prekvapivo, celkom nepredvídateľne a arbitrárne po vyše dvadsiatich rokoch od jeho uplatnenia. Okrem toho žalobkyne podali dovolanie aj z dôvodov uvedených v (iii) § 420 písm. f) CSP.

4(i) Žalobkyne nesúhlasili s právnymi závermi odvolacieho súdu, že lehota na uplatnenie výzvy na náhradu proti žalovanej 1/ sa skončila 1. januára 2009, a keďže žalobkyne výzvu na náhradu voči žalovanej 1/ neuplatnili v lehote do 31.12.2008, došlo k preklúzii ich práva na náhradu (pozri tiež bod 3.2.). Uvedený právny názor o preklúzii ich práva na náhradu bol podľa žalobkyní nesprávny preto, lebo si právo na náhradu vo vzťahu k žalovanej 1/, ako aj vo vzťahu k jej právnemu predchodcovi uplatnili riadne a včas ešte pred novelizáciou zákona o pôde, ktorou bola zákonom č. 571/2007 Z.z. ustanovená preklúzia vzťahujúca sa k právu na náhradu, čo bolo z ich strany doložené viacerými listinnými dôkazmi, na ktoré znova poukazovali v bodoch A) až F) podaného dovolania. Podľa žalobkyní účelom a zámerom zákonodarcu pri prijímaní zákona č. 571/2007 Z.z. v žiadnom prípade nebolo postihnúť dovtedy už riadne a včas uplatnené nároky na náhradu zánikom práva a rovnako nebolo zámerom zákonodarcu pod hrozbou preklúzie práva prinútiť oprávnené osoby k opakovanému uplatneniu práva na náhradu. Uvedeným postupom sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Žalobkyne v tomto ohľade poukázali (iba) na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/15, 29/2012.

4(ii) Žalobkyne ďalej uvádzali, že odvolací súd nesprávne - ako opodstatnenú - posúdil aj žalovanou 1/ vznesenú námietku premlčania ich práva na náhradu za odstránené stavby (hoci v odvolaní vznesená nebola, ale až neskôr v rámci stanoviska žalovanej 1/ k vyjadreniu žalobkyní k odvolaniu, pozn.) a premlčanie práva bolo druhým dôvodom, pre ktorý (odvolací súd) žalobu proti žalovanej 1/ zamietol. Nesprávne právne posúdenie premlčania práva odvolacím súdom - najmä z hľadiska určeného začiatku plynutia premlčacej doby a jej uplynutia dňom 14. novembra 2006 - bolo ďalším žalobkyňami uvádzaným dovolacím dôvodom. Nesprávnosť právneho posúdenia premlčania zo strany odvolacieho súdu spočíva v tom, že všeobecná premlčacia doba nemohla začať plynúť od právoplatnosti rozhodnutia správneho orgánu (z čoho vychádzal odvolací súd, pozn.), ale až od okamihu, keď sa mohlo právo vykonať po prvý raz [§ 101 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“)]. Pritom v určujúcom rozhodnutí správneho orgánu nebola určená lehota na plnenie a ani nebola stanovená výška

reštitučnej náhrady. Žalobkyne tvrdili, že právo na zaplatenie reštitučnej náhrady nemohlo byť na súde uplatnené skôr, ako bola v pokračujúcom konaní v rámci správneho konania znaleckým dokazovaním ustálená výška plnenia. Moment vzniku pohľadávky je preto potrebné odvíjať nie od právoplatnosti rozhodnutia správneho orgánu (14. novembra 2003), ale až od doručenia znaleckého posudku o výške náhrady (2. mája 2011) resp. až od výzvy žalovanej 1/ na jej zaplatenie (21. novembra 2011). Keďže žaloba bola na súd podaná 14. novembra 2013 v oboch prípadoch by bola žaloba podaná ešte počas trvania všeobecnej trojročnej premlčacej doby. Žalobkyne svoju argumentáciu o nesprávnom posúdení premlčania uviedli v bodoch 7 a 9 podaného dovolania a v bode 10 súhrnne [k obom dovolacím dôvodom 4(i) i 4(ii), pozn.] podporne poukázali na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky [I. ÚS 12/2010, I. ÚS 123/2010, I. ÚS 206/2010 a III. ÚS 259/2013 (ďalej len „ústavný súd“)] a rozhodnutia najvyššieho súdu (8Sžo/159/2010, 6Sžo/67/2010 a 5Sžo/67/2010), z ktorých rozhodnutí podľa žalobkýň o.i. vyplýva, že v oblasti aplikácie reštitučných zákonov sa vo vzťahu k oprávneným osobám nemá uplatňovať príliš formalistický, reštriktívny a arbitrárny výklad právnej normy, pričom rozhodnutie má byť predovšetkým v súlade so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti.

4(iii) Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP žalobkyne odôvodnili nedostatočným a aj celkom chýbajúcim odôvodnením odvolacieho súdu a nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu, ktorým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V tomto smere s poukazom na ustanovenie § 367 ods. 2 CSP uviedli, že odvolací súd nezrušil prvostupňové rozhodnutie v celom rozsahu a zmenil ho len v meritórnom výroku, ktorým súd prvého stupňa žalobe vyhovel vo vzťahu k žalovanej 1/. V danej veci však od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí aj výrok, ktorý odvolaním nebol výslovne dotknutý - a teda odvolací súd mal zrušiť aj výrok súdu prvého stupňa, ktorým bola žaloba vo vzťahu k žalovanej 2/ zamietnutá. Táto časť výroku zostala v platnosti, hoci v konečnom dôsledku bola žaloba odvolacím súdom zamietnutá v celom rozsahu.

5. Žalovaná 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že nebola účastníčkou odvolacieho konania, keďže výrok rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby voči nej nebol odvolaním dotknutý.

6. Žalovaná 1/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že argumenty, ktoré dovolatelia uvádzajú vo svojom dovolaní sa týkajú predovšetkým dokazovania skutočnosti, že vyzvali žalovanú 1/ na vydanie náhrady včas, pričom na preukázanie týchto skutočností poukazujú dovolatelia na dôkazy, ktoré súdu predložili až v rámci odvolacieho konania, bez splnenia podmienok uvedených v § 366 CSP. Pokiaľ ide o § 420 písm. f) CSP dovolatelia si nesprávne vykladajú § 367 ods. 2 CSP, pretože sa v danej veci jednalo o sporové konanie na základe žaloby o splnení povinnosti podľa § 137 písm. a) CSP a nie podľa § 137 písm. b) CSP. Predmetom žaloby rovnako neboli závislé výroky. V danej veci žalobcovia žalovali žalovaných o splnenie povinnosti ako dva samostatné subjekty tvoriace samostatné spoločenstvo podľa § 76 CSP, kde každý z nich koná za seba a kde súd rozhoduje o každej povinnosti samostatne. Preto ak odvolací súd nezrušil aj odvolaním nenapadnutý výrok, postupoval správne a neporušil právo žalobcov na spravodlivý proces.

7. Žalobkyne vo svojom stanovisku k vyjadreniu žalovanej 1/ k dovolaniu uviedli, že nemohli predložiť dôkazy o včasnosti uplatnenia práva skôr ako v odvolaní, keďže žalovaná 1/ namietala preklúziu až v odvolacom konaní a premlčanie dokonca až v rámci vyjadrenia k stanovisku žalobkýň k odvolaniu. Navyše dôkazom o riadnom uplatnení reštitučného nároku bol aj rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k. 11S/16/98-29 z 31. augusta 1998, ktorým tento súd o práve na reštitučnú náhradu žalobkýň právoplatne rozhodol, ako aj rozhodnutie Okresného úradu v Nových Zámkoch z 9.10.2003, ktorým správny orgán priznal žalobkyniam právo na náhradu za odstránené stavby voči žalovanej 1/. K premlčaniu práva žalobkyne poukázali na ustálenú prax najvyššieho súdu 1Cdo/25/2003, 4Cdo/66/2006, 4Cdo/146/2008, 5Cdo/254/2009 a 3Cdo/174/2016, v rámci ktorých rozhodnutí najvyšší súd síce začiatok premlčacej lehoty určil rozdielne, avšak všetky tieto rozhodnutia pri posúdení premlčania vychádzajú zo skutočnosti, že výška dlhu bola počas plynutia premlčacej doby známa a nezávisela od ocenenia reštitučnej náhrady v znaleckom konaní, ktoré bolo v tomto prípade podstatné pre stanovenie výšky „dlhu“ - reštitučnej náhrady vymáhanej podanou žalobou.

Toto stanovisko už žalovanej strane doručované nebolo (§ 436 ods. 3 a 4 CSP), a keďže nebolo ani spôsobilé zmeniť, či doplniť dovolacie dôvody (bod 26).

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) uznesením z 24. apríla 2019 sp. zn. 7Cdo/129/2018 dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ a f/ CSP.

8.1. V odôvodnení vo vzťahu k dovolaniu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP uviedol, že

(i) v rozsahu žalobkyňami namietanom nesprávnom posúdení otázky premlčania dovolací súd nemohol posúdiť odklon odvolacím súdom vyriešenej právnej otázky o premlčaní nároku žalobkýň od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pretože žalobkyňami pre tento účel v dovolaní v lehote uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu (8Sžo/159/2010, 6Sžo/67/2010 a 5Sžo/67/2010) z hľadiska nimi vyjadreného právneho pravidla (ratio) nepredstavovali podobný skutkový rámec v relevantných otázkach (okolnostiach) nastolených v napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu (m.m. 3Cdo/163/2018).

(ii) vzhľadom k tomu, že dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobkýň podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP - v rozsahu namietanom nesprávnosť posúdenia otázky premlčania odvolacím súdom - nie je prípustné, neobstálo už len z tohto dôvodu dovolanie žalobkýň podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP voči ďalšiemu dôvodu zamietnutia žaloby žalobkýň - zániku (preklúzii) ich práva v dôsledku včasného neuplatnenia výzvy na náhradu voči žalovanej 1/. V tejto súvislosti dovolací súd uviedol, že dovolací prieskum prípustnosti a/alebo dôvodnosti podaného dovolania žalobkýň o nesprávnom právnom posúdení zániku práva (preklúzie) odvolacím súdom - ktorý bol jedným z dvoch kľúčových a rovnocenných dôvodov pre zamietnutie žaloby žalobkýň - by mal iba akademickú povahu a bol by bez praktického významu k záveru dovolacieho súdu o odmietnutí dovolania žalobkýň podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ku ktorému dospel najvyšší súd na základe v poradí druhého kľúčového a rovnocenného dôvodu pre zamietnutie žaloby žalobkýň - premlčania práva žalobkýň na náhradu za odstránené stavby.

8.2. Žalobkyne podali dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP z dôvodu nedostatočného odôvodnenia napadnutého odvolacieho rozhodnutia a nesprávneho procesného postupu odvolacieho súdu pri jeho rozhodovaní, keďže pre odvolacie konanie v okolnostiach posudzovanej veci platil režim § 367 ods. 2 vety druhej CSP. Dovolací súd v tejto súvislosti uviedol, že žalobkyne v podanom dovolaní nedostatočné odôvodnenie napadnutého odvolacieho rozsudku vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti podľa § 420 pís. f) CSP nijako neodôvodnili. Dovolací súd preto ani nemohol preskúmať, či v prejednávanej veci išlo o extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, ktorý by bol dôvodom pre uplatnenie ako výnimky druhej vety stanoviska R 2/2016. K žalobkyňami uvádzanej námietke o závislosti napadnutého výroku s výrokom, ktorý odvolaním nebol výslovne dotknutý, alebo ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu (§ 367 ods. 2 veta druhá CSP) dovolací súd uviedol, že táto by mala relevanciu v správnom konaní (predchádzajúcom súdnomu konaniu o žalobe žalobkýň, pozn.), ktoré bolo zavŕšené rozhodnutím Okresného úradu v Nových Zámkoch zo dňa 9.10.2003, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 14.11.2003. V ďalšom v tomto ohľade poukázal na správne závery odvolacieho súdu. Dovolací súd dodal, že namietaná vada by nemohla byť spôsobilým predmetom dovolania, aj keby bola preukázaná, keďže takým môže byť len konkrétny (existujúci) výrok, ktorý tvorí súčasť výrokovej časti rozhodnutia odvolacieho súdu.

9. Na základe sťažnosti žalobkýň Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v náleze z 9. júna 2020 sp. zn. II. ÚS 401/2019 (ďalej len „Nález“) konštatoval, že základné právo žalobkýň na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/129/2018 porušené boli; predmetné uznesenie najvyššieho súdu preto zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Žalobkyňiam priznal náhradu trov právneho zastúpenia a vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel.

9.1. V odôvodnení Nálezu ústavný súd k dovolaciemu prieskumu najvyšším súdom poukázal na to, že sťažovateľky sice „pomerne všeobecne či neurčito ohrančili dovolacie dôvody“, avšak „krajský súd pri aplikácii ustanovení reštitučného zákona postupoval formalisticky v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a preto, ak najvyšší súd v opísanom procesnom postupe odvolacieho súdu nevhľadol vadu zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, postupoval takisto formalisticky a zaťažil tým svoje rozhodnutie arbitrárnosťou, ktorá znamená porušenie práva

sťažovateľiek na spravodlivé súdne konanie, a neposkytol súdnu ochranu v kvalite, akú predpokladá zákon a ústava. Už len toto pochybenie najvyššieho súdu bez ďalšieho stačí na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľiek napadnutým uznesením najvyššieho súdu."

9.2. V ďalšom sa ústavný súd v Náleze (v bodoch 37 - 51 jeho odôvodnenia, pozn.) zamerl na vecný ústavnoprávny prieskum troch otázok (včasnosť výzvy povinnej osoby vo vzťahu k preklúzii práva, posúdenie premlčania vo vzťahu k uplatneniu práva na súde a možnosti vzniesť námietku premlčania v priebehu odvolacieho konania), z ktorého prieskumu ustálil, že postup odvolacieho súdu pri výklade dotknutých ustanovení reštitučného zákona bol príliš formalistický, konanie pred ním bolo nespravodlivé a vo svojom rozhodnutí dospel k extrémne nespravodlivým záverom. Formalizmus rozhodovania pri posudzovaní procesných práv žalobkyní v súvislosti s namietanou vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP znova vytkol ústavný súd aj dovolaciemu súdu.

10. Najvyšší súd je viazaný právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z.z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov), na ktorý v ďalšom odkazuje (§ 455 CSP).

11. Na podklade vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že písomné vyhotovenie rozhodnutia odvolacieho súdu je príliš formalistické a extrémne nespravodlivé (bod 9.2.). Došlo teda v tomto smere k vade zmätočnosti namietanej dovolateľkami. Ich dovolanie je vzhľadom na to nielen procesne prípustné (§ 420 písm. f/ CSP), ale tiež dôvodné (§ 431 CSP), lebo je v ňom opodstatnené namietnuté, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. So zreteľom na vyššie uvedenú vadu „prílišného formalistického postupu" a „extrémnej nespravodlivosti" napadnutého odvolacieho rozsudku dovolací súd nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie žalobkyní týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci. Postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017). Vyslovené právne závery ústavného súdu však majú pre ďalšie rozhodovanie odvolacieho súdu relevantné dôsledky (bod 10).

13. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v zmysle týchto ustanovení zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

14. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.